

General de Corp de Armată Ioan Râșcanu

(1874-1952)

**Atașat militar, Comandant de Divizie pe frontul
Primului Război Mondial, eliberator al Basarabiei,
Ministru de război, Deputat în mai multe legislature
în Parlamentul României.**

S-a născut pe malul stâng al Prutului la 14 ianuarie 1874 în localitatea Cahul, unde și-a petrecut copilăria și studiile până în anul 1887. Cu sprijinul părinților și a unor prieteni români - moldoveni de la Iași urmează Școala Fiilor de Militari 1887-1890 și Școala de Ofițeri de Artilerie și Geniu din București (1890-1893). În gradul de sublocotenent de artilerie, în vara anului 1893, a fost repartizat în funcția de comandant de pluton la Regimentul 4 Artilerie. Timp de doi ani, a pregătit contingentele de tineri tunari care și-au satisfăcut stagiul militar în Regimentele Armatei Române. Între anii 1895-1897, ofițerul a urmat Școala Specială de Artilerie, al cărei comandant scria, la 13 septembrie 1897, despre locotenentul Ioan Râșcanu, următoarele cuvinte elogioase: *”Excelent ofițer din toate punctele de vedere, inteligent, disciplinat și activ. Va face onoare țării sale. A terminat cursurile Școlii de Aplicație cu un succes strălucit, fiind clasificat primul din 36 de ofițeri elevi. Nu am decât laude și mulțumiri să aduc acestui excelent ofițer pentru modul inteligent cum a știut să profite de timpul cât a fost la școală.”* Reîntors la Regimentul 4 Artilerie, ofițerul a fost încadrat în funcția de comandant al școlii regimentare, dovedind reale calități pentru această funcție. Șefii ierarhici au văzut în tânărul locotenent, Ioan Râșcanu, un ofițer de mare viitor, și l-au trimis să urmeze, în anii 1898-1900, cursurile Școlii Superioare de Război din București.

În anii următori, 1900 -1906, ofițerul Ioan Râșcanu a fost trecut prin mai multe funcții militare: Șef Birou Operativ al Statului Major în Regimentul 9 Artilerie, comandant de baterie la Școala Militară de Artilerie și Geniu, a avut funcția de comandă la Batalionul 9 Vânători - infanterie, comandant de batalion în Regimentele 7 și 2 Artilerie. Colegii de armată îl caracterizau ca o fire capabilă, erudită, era cunoscător a câtorva limbi străine precum rusa, germana, engleza și franceza. La gradul de maior a avut o misiune și o funcție onorabilă și anume - *Atașat militar al României în Germania.*

În anul 1911 a ocupat funcția de șef de cabinet al Ministerului de Război al României, în componența unei delegații guvernamentale, în această perioadă, a efectuat o vizită în Germania, unde a avut prilejul să fie oaspetele împăratului acelei țări și a familiei sale. Imediat după efectuarea vizitei amintite, delegația română din Berlin a trimis Ministerului de Externe adresa nr. 730 din 19 mai 1911, se menționa ca: *”În ziua de 18-31 mai a.c., după terminarea paradei militare de la Potsdam, Majestatea Sa, Împăratul Germaniei, a primit în audiență pe atașatul militar al României, domnul maior Ioan Râșcanu, căruia i-a adresat cuvinte binevoitoare și felicitarea pentru noua situație la care Domnia Sa a fost chemat, ca șef de cabinet la domnul Ministru de Război. În același timp, Majestatea Sa a înmânat domnului maior Râșcanu însemnele de Cavaler al ordinului Coroana Prusiei, zicându-i să păstreze această distincție ca o amintire a misiunii sale în Germania. După audiență, maiorul*

Făuritori și martiri ai Unirii Basarabiei cu România

Ioan Rășcanu a fost invitat să ia dejunul la Curtea Imperială, în vechiul palat din Potsdam, la care a luat parte împăratul și familia sa.”

Gradul de locotenent-colonel i s-a acordat la 1 aprilie 1914. În 1916 fost avansat la gradul de colonel, a fost atașat militar pe lângă Marele Stat Major al Armatei franceze. În perioada Primului Război Mondial a avut mai multe misiuni pe frontul românesc. A condus mari unități de artilerie, a avut biruințe dar și înfrângeri din cauza lipsei de armament și muniție de război. În vara anului 1917 a participat la eroicele lupte de la Mărășești, Mărăști și Oituz, a fost comandantul Diviziei 15 Artilerie. Pentru merite deosebite în lupte și bătălii, la 1 septembrie 1917, i s-a conferit gradul de general de brigadă. A reprezentat armata română la Armistițiul de la Focșani semnat la 7 decembrie 1917, între armatele româno-ruse și cele ale Puterilor Centrale (Germania și Austro-Ungaria).

Fiind român - moldovean de peste Prut, a purtat o deosebită dragoste față de moldovenii din Basarabia, iar în primăvara anului 1918, în perioada fierbinte de acțiuni militare ale armatei moldovenești împotriva bandelor separatiste ale Armatei roșii, generalul Ioan Rășcanu a trecut Prutul, pentru ajutorarea fraților moldoveni, cu Divizia 1 Vânători și alte două divizii subordonate Marelui Cartier General al Armatei Române. Un fost subordonat al generalului, Ion Eremia, descria astfel impresia ce i-a făcut-o noul comandant cu prilejul trecerii Diviziei 1 Vânători în Basarabia: *”Nu voi uita niciodată prima prezentare a acestui distins și energic comandant de mare unitate în fața regimentului nostru și înflăcărata sa cuvântare care cădea ca un balsam pe inimile noastre greu încercate. - Ofițeri, subofițeri, caporali și soldați, de azi înainte eu vă sunt comandantul vostru și al tuturor bravilor vânători ai Majestății sale Regelui Ferdinand, din cuprinsul scumpei noastre patrii române. Avem o nobilă misiune de îndeplinit în Basarabia strămoșilor noștri, în Basarabia lui Ștefan cel Mare și altor glorioși voievozi ai Moldovei. Vom trece Prutul și ne vom face datoria de frați pentru liniștea spiritelor și întronarea imediată a ordinii. Să mă ascultați și să mă urmați! Să vă ascultați ofițerii și gradații și să le urmați cu dragoste poruncile și sfaturile. Trăiască Patria! Trăiască iubitul și marele nostru Rege! Trăiască dinastia română!,- Urale nesfârșite și îndelung repetate, ieșite din miile de piepturi ostășești prezente în acel înălțător moment i-au acoperit ultimele sale cuvinte.”*

Alături de generalii Alexandru Averescu și Constantin Prezan, prim-ministrul Alexandru Marghiloman, deputații Anton Crihan, Ioan Buzdugan, Ion Pelivan, German Pinte, Emanuș Catelli, Pantelimon Halippa, Vladimir Cristi ș.a., generalul Ioan Rășcanu a avut o importantă contribuție la unirea Basarabiei cu România.

Divizia 1 Vânători, comandată de generalul Ioan Rășcanu, la 1 martie 1918, a înlocuit Divizia generalului Ernest Broșteanu în Chișinău și în Basarabia de mijloc. Trupele Diviziei general Ioan Rășcanu au asigurat ordinea și pacea în Basarabia în timpul acțiunilor pentru unirea acestei provincii cu România. *La 27 martie 1918, când Sfatul Țării a votat unirea Basarabiei cu România, trupele Diviziei general Ioan Rășcanu se aflau în Chișinău, ele au constituit unitățile de paradă și gărzile de onoare participante la marele eveniment. Ulterior a comandat trupele Detașamentului Diviziei General Ioan Rășcanu compus din 6 regimente de vânători, cavalerie, artilerie și unitățile de logistică.*

Generalul Ioan Rășcanu a făcut o bogată carieră politică. A fost membru de frunte al Partidului Național Liberal, a fost deputat în Parlamentul României în anii 1920, 1926, 1928, 1931. Prin acțiuni și misiuni de mare importanță și răspundere, a susținut și a apărat integritatea teritorială și unitatea națională a țării, a contribuit la buna gospodărire a provinciilor întregite. În Parlamentul României a contribuit la elaborarea multor legi, la buna organizare și conducere a armatei române, la luarea deciziilor privitoare la apărarea națională.

În 1932 Generalul (r) Ioan Rășcanu s-a interesat de soarta militarilor moldoveni înrolați în armata română și a prezentat Majestății Sale regale pe ofițerii propuși pentru decorarea cu ordine și medalii cu prilejul zilei Unirii. De la arhivele statului și serviciul istoric

Făuritori și martiri ai Unirii Basarabiei cu România

de la Marele Stat Major al Armatei, generalul Ioan Rășcanu a solicitat materiale, documente despre unitățile militare moldovenești, despre ofițerii și ostașii moldoveni din perioada 1917-1918 și rolul acestora în Unire. Din cauza unor situații neclare, această monografie nu a văzut lumina tiparului.

A deținut cea mai înaltă funcție militară, a fost ministru de război în mai multe rânduri și anume: în guvernul condus de generalul Arthur Văitoianu în 1919, în guvernul prezidat de Alexandru Vaida-Voievod în 1920, în guvernul generalului Alexandru Averescu în 1921, a fost ministru de stat al Basarabiei, comisar al Basarabiei și Bucovinei.

În iunie 1940, împreună cu alți generali ai Armatei Române și personalități politice basarabene, se opune Ultimatumului sovietic de cedare a Basarabiei: *"Nici un popor nu-și cedează teritoriile fără lupte!"*, - spunea generalul Ioan Rășcanu. Dar clasa politică românească, preocupată de intrigi și activități personale, a cedat, fără lupte, rușilor sovietici teritoriul românesc dintre Prut și Nistru. Adică Țara-Mamă România și-a vândut dușmanului comunist propria fiică Basarabia fără a opune o rezistență militară. Din această cauză România a suferit un eșec politic internațional și-a destabilizat armata, administrația și economia națională. Intelectualitatea și biserica basarabeană au fost distruse, o mare parte din populația românească s-a refugiat în grabă în Regat, producând mari perturbări și greutăți statului român. Iar patrioții, intelectualii, preoții și gospodarii moldoveni care au rămas în Basarabia au fost torturați, jefuiți și trimiși de către sovietici în Siberia. Descoperirile umane și materiale au fost mult mai mari decât au preconizat politicienii trădători.

În perioada 1942-1944 generalul (r) Ioan Rășcanu a fost primar al Bucureștiului, a adăpostit mulți fii și patrioți ai Basarabiei în casele și apartamentele libere din oraș. După ocuparea României de către trupele sovietice din 1945, generalul Ioan Rășcanu trece prin mari suferințe și umilințe, este urmărit, arestat, izolat și tratat ca *"dușman al poporului român"*. Noua securitate românească, mână în mână cu NKVD-ul sovietic, îi retrace pensia de întreținere, îi întocmește dosar penal și fără judecată este băgat în pușcărie, într-o celulă izolată, număr 72, fără aer și lumină. Patrioții români, foști demnitari, printre care și Ioan Rășcanu, au fost îmbarcați în dube și au fost duși la penitenciarul din Sighet. Printr-o singură operație brutală, desfășurată în "noaptea demnitarilor", autoritățile comuniste românești împreună cu securitatea sovietică au arestat simultan în București și în alte localități circa 90 de mari personalități: prim-miniștri, miniștri, deputați, lideri politici, academicieni, ofițeri superiori. Generalul Ioan Rășcanu a fost încarcerat împreună cu alți înalți demnitari ai armatei. La închisoarea din Sighetu Marmăției erau întemnițați fostul ministru de război generalul Henry Cihoski, fostul secretar de stat pentru aviație al Ministerului Aerului și Marinei, generalul Achille Diclescu, fostul ministru al Muncii, Sănătății și Ocrotirii Sociale, generalul dr. Nicolae Marinescu, fostul comandant al Jandarmeriei române, generalul Mihai Racoviță, fostul ministru al Ministerului de Război, generalul Nicolae Samsonovici, fostul președinte al organizației PNL din județul Gorj, generalul Alexandru Tătărescu, arestat ca frate al fostului premier Gheorghe Tătărescu, fostul subsecretar de stat pentru Aviație, generalul Gheorghe Vasiliu, fostul ministru al Apărării Naționale, generalul Constantin Ilasievici, generalul Emil Gherghiu și alții.

Ulterior, lotul celor încarcerați la penitenciarul din Sighetu Marmăției a fost complementat cu alți înalți demnitari ai armatei: vice-amiralul Ion Georgescu, fost demnitar de stat pentru Marină în Ministerul de Război, generalul Mihai Racoviță, fost subsecretar de stat pentru Romanizare și Inventar, generalul Eugen Zwiedenek, fost ministru de război, generalul Ioan Ilcuș, fost ministru al Lucrărilor Publice și Comunicațiilor, generalul Grigore Georgescu, fost subsecretar de stat pentru Marină în Ministerul de Război în guvernul condus de mareșalul Ion Antonescu. Numai în penitenciarul de la Sighet au fost duși spre exterminare

Făuritori și martiri ai Unirii Basarabiei cu România

23 de generali, mulți și-au găsit sfârșitul, printre care și generalul Ioan Rășcanu, pământeanul nostru.

Din păcate peste numele generalului Ioan Rășcanu a fost dat uitări spune Traian Pașcu, președintele veteranilor și pensionarilor din orașul Vaslui. După 1940 fostul primar al capitalei, dar și al orașului Vaslui, până la arestarea sa de autoritățile comuniste, a făcut foarte mult pentru vasluieni, ne-a ridicat două biserici ”*Sfânta Paraschiva și Sfântul Nicolae*”, a construit Mausoleul din cimitirul ”*Eternitatea*”, a înființat parcul central, școala de arte și meserii, a electrificat orașul, salariul de primar îl dădea cantinelor școlare din Vaslui, trăind doar din pensia militară. Era un patriot și o fire modestă, nu a avut nici case bogate, nici mașini luxoase, s-ar cuveni să-l cinștim și să-l onorăm pe acest basarabean ca pe un adevărat erou al neamului.

Viața generalului Ioan Rășcanu s-a stins într-o celulă sumbră din penitenciarul de la Sighet, în ziua de 25 februarie 1952, fiind al douăzecișunu-lea decedat din rândul marilor demnitari închiși. Din totalul celor 180 de deținuți în închisoarea de la Sighet au fost siliți să moară 53 de oameni militari și politici ai României Mari și erau îngropați noaptea pe ascuns. Locul unde zac rămășițele pământești ale multor dintre aceste personalități marcante nici până astăzi nu se cunoaște cu exactitate.

Arestarea și lichidarea fizică și morală, executarea înalților demnitari militari se înscria în planul Uniunii Sovietice de distrugere a României, a Armatei române și intelectualității românești pentru a slăbi capacitatea de rezistență a țării la presiunea sovietică.

Numele lui Ioan Rășcanu este înscris alături de cele ale marilor generali ai României, este un exemplu demn de urmat pentru toți ofițerii și generalii armatei române.

col.(r), conf.univ. dr. Anatol Munteanu
Membru corespondent AOȘR